

Van kleurenzeshoek tot alle kleuren van de regenboog

Kleur in kinderboeken

Jan Van Coillie

Het zal in 2014 of 2015 geweest zijn dat Dany mijn belangstelling wekte of liever weer deed opflakkeren voor kleuren. Als ik het me nog goed herinner, was het in L'Arcadi, een 'kleurrijk' Brussels café. Of moet je dat een bruine kroeg noemen? Hij sloeg er me met verstomming met fascinerende inzichten over conceptuele zeshoeken, woordgaten (de 'zwarte gaten' van de taal) en mensen als RGB-trichomaten. Hij wees er me op de bijzondere positie van magenta en cyaan, die vreemde eenden in de bijt van de kleurenzeshoek, naast rood, groen, blauw en geel.

Opflakkeren was het, want als kunstliefhebber en recensent van kinderboeken was ik al jaren in de ban van kleuren. Veel beroemde kunstschilders roepen meteen bepaalde kleuren op: het blauw van Vermeer, het geel van Van Gogh, de felle kleuren van Miró, de vlakken met primaire kleuren van Mondriaan, de blauwe en roze periodes van Picasso ...Allen hebben ze een grote invloed gehad op illustratoren van prentenboeken, maar misschien nog het invloedrijkst was Henri Matisse, de Franse schilder die radicaal anders omging met kleur dan zijn voorgangers, hij die met zijn felle kleuren het licht wou uitdrukken zoals het volgens hem écht bestaat, in het hoofd van de kunstenaar. Matisse werd in zijn tijd smalend vergeleken met kinderen die wild met een schilderdoos morsten. Voor illustratoren van kinderboeken was dat een compliment en een stimulans. In Nederland en Vlaanderen was hij een voorbeeld voor onder meer Jan Jutte, Annemarie van Haeringen, Sabien Clement, Gerda Dendooven en Tom Schamp (*Lexicon van de jeugdliteratuur, 1982-2018*).

Net als de grootste schilders worden ook de beroemdste illustratoren voor kinderen vaak geassocieerd met hun kleurengebruik. Ik geef vier voorbeelden. Leo Lionni is zonder twijfel een van de vaders van de naoorlogse prentenboe-

kenkunst. Zijn debuut uit 1959 duidt meteen zijn passie voor kleuren aan: *Piccolo blu i piccolo giallo*, vertaald in het Nederlands als *Blauwtje en Geeltje* in 1970. Het is een verhaal over vriendschap en de eigen inbreng in een relatie. Zijn twee hoofdpersonages beeldde hij af met cirkelvormige stukjes papier. Als ze elkaar omhelzen, worden ze groen, waarop ze thuis niet meer herkend worden. Door verdriet overmand, druppelen ze als groene en blauwe tranen uit elkaar. Pas als ook hun ouders deels verkleuren, zien ze wat er gebeurd is. Ook in Lionni's latere boeken spelen kleuren de hoofdrol, wat blijkt uit titels als *De muis met de groene staart* (1974) of *Een kleur van zichzelf* (1975). Dat geldt ook voor *Swimmy* (1963), waarin de hoofdrol is weggelegd voor het enige zwarte visje in een grote school rode visjes. Net dankzij zijn uitzonderlijke kleur kan hij samen met zijn vriendjes de gevaarlijke grote vissen trotseren.

De Amerikaanse illustrator Eric Carle beschouwde Lionni als zijn geestelijke vader. Ook hij had een voorkeur voor primaire kleuren en collages met gescheurd papier. Zijn tweede prentenboek *Rupsje Nooitgenoeg* (1969) is inmiddels een klassieker geworden. Een hongerige, groene rups eet een week lang alles wat op zijn pad komt: een rode appel, een groene peer, een blauwe pruim enzovoort. Uiteindelijk ontpopt hij zich tot een wonderschone vlinder in alle kleuren van de regenboog. Ook bij Carle spreekt zijn fascinatie voor kleuren uit de titels van boeken als *Beertje bruin, wat zie jij daar?* (1984), *Hallo, Rode Vos!* (1998) of *Het blauwe paard* (2012). *Hallo, Rode Vos!* is geïnspireerd door de kleurentheorie van Goethe, die stelde dat kleur ontstaat uit interactie tussen licht en donker en dat de drie primaire kleuren (rood, blauw en geel) elk een complementaire kleur hebben. In zijn prentenboek laat Carle zien hoe die complementariteit werkt. Hij laat kinderen staren naar een zwart stipje op een gekleurde prent. Na tien seconden opladen zien ze op de witte pagina ernaast dezelfde illustratie in de complementaire kleur: de groene vos wordt dan rood enzovoort. Goethe en Carle kunnen beslist iets leren van Dany Jaspers ... *Het blauwe paard* is een hommage aan de Duitse expressionist Franz Marc, door wiens vrije kleurengebruik hij destijds zowel geschokt als diepgaand beïnvloed werd.

De Nederlander Dick Bruna, wereldberoemd met zijn konijntje Nijntje, werkt bijna uitsluitend met de primaire kleuren geel, rood en blauw. De invloed van De Stijl, met onder meer Piet Mondriaan, is overduidelijk, net als die van Matisse (Akveld, 2010, 29). Zijn eerste boek over Nijntje verscheen in 1955. Intussen verschenen er tientallen boekjes en verder slabbetjes, postzegels en laarsjes met het beroemde konijn. Kleuren staan expliciet op het voorplan in *Nijntje speelt met kleuren* (1993) en *Nijntje de kunstenaar* (2016). In dit laatste boek gaat het konijn zelf aan de slag: hij tekent bloemen en andere vormen in telkens een an-

dere kleur. De tekeningen hangt hij aan de muur als in een museum.

Voor mij de grootste hedendaagse Vlaamse illustrator voor kinderen is Carll Cneut. Net als Matisse wil hij met kleuren vooral emoties uitdrukken. Een kantelmoment in zijn werk vormt het prentenboek *Roodgeelzwartwit* (2001) met tekst van Brigitte Minne. Hierover schrijft Marita Vermeulen: "Cneut stoot door naar de essentie en schept daarmee ruimte voor interpretatie." (Vermeulen, 2006, 89). Het is een citaat dat ook het wetenschappelijk werk van Dany Jaspers typeert.

De band tussen beroemde kunstenaars en illustratoren van kinderboeken heeft intussen een bijzondere vorm gekregen in een reeks die verschijnt bij uitgeverij Leopold, in samenwerking met het Haags Gemeentemuseum. Illustratoren wordt gevraagd een boek te maken over een kunstenaar met wie ze zich verwant voelen, in de stijl van die kunstenaar. Bij *Meneer Kandinsky was een schilder* (Remmerts de Vries, 2010) noteert Saskia de Bodt (de Bodt, 2014, 276): "In platen in gemengde techniek [...] zien we een kunstenaar denken in kleuren en klanken" en over *Keepvogel en Kijkvogel* (van Reek, 2011): "Met een minimum aan woorden gaf hij de essentie weer van Mondriaans ideeën over een moderne wereld en moderne kunst, een wereld gedomineerd door de primaire kleuren en rechte lijnen van De Stijl" (de Bodt, 2014, 277).

Intussen zijn er ontzettend veel kinderboeken over kleuren op de markt. Op bibliotheek.be levert het trefwoord 'kleuren', toegespitst op jeugd, niet minder dan 10.358 hits op (geraadpleegd op 25 november 2017). Beperkt tot boeken blijven er 9.868 over. Een verdere selectie op het onderwerp 'kleuren' levert 569 hits op, kinderboeken met een kleur in de titel of met kleuren als centraal onderwerp. Op www.Pluiser.be, de grootste recensiesite voor kinder- en jeugdboeken, worden 126 boeken over kleuren besproken. Veel titels maken deel uit van populaire reeksen. Het lijkt alsof elke 'klassieke' auteur voor jonge kinderen of elk wereldberoemd kleuterboekenpersonage zijn boek over kleuren moet hebben. Zo vind je boeken over kleuren rond Winnie de Poeh (Milne & Shepard, 2002), beer-tje Paddington (Bond, 1991), de Moemims (Jansson, 2011), Dribbel (Hill, 2000, 2011), Muis (Cousins, 2003, 2005), de Gruffalo (Donaldson & Scheffer, 2012), Jip en Janneke (Schmidt, 2011), of Bumba (Studio 100, 2015). Op die boekjes ga ik niet dieper in.

Uit het grote aanbod maak ik voor dit artikel een selectie van opmerkelijke titels. Die orden ik rond functies die de boeken kunnen vervullen, meer bepaald de informatieve, emotieve, zingevende, creatieve, ontspannende en esthetische functies (Van Coillie, 2007, 17-24).

Informatie

Ca. 20% van de kinderboeken over kleuren is bedoeld voor peuters van 0 tot 2 jaar en ca. 60% voor kleuters van 3 tot 5. Dat is logisch omdat in die leeftijdsfase kinderen de kleuren leren herkennen en benoemen. Logisch ook dat vooral de primaire en secundaire kleuren aan bod komen: rood, blauw, geel, oranje, paars, en groen, naast wit en zwart. De meeste van die boeken hebben dan ook op de eerste plaats een informatieve bedoeling. Overigens doen de kinderen niet enkel kennis op over kleuren, maar bijvoorbeeld ook over vormen, dieren, voertuigen, of voeding. In *Ik speel met vormen* (Félix, 2016) kunnen kleuters spelen met een rode cirkel, een groene ruit, een witte wolk, enzovoort. Ze kunnen de vormen uit de rechterpagina halen en die een nieuwe plek geven op de linker. De tekst bestaat telkens uit één woord, waarmee je tegenstellingen vormt: afbreken versus opbouwen of aansteken versus uitdoven. Bij de laatste tegenstelling haal je een zwart vierkant uit een huisje, waarmee je een kaars kunt doven op de laatste pagina. Dieren figureren in de meeste boeken van Eric Carle. Voor iets oudere kinderen is *Dieren op kleur* (Goneri, 2017), een originele encyclopedie met foto's van honderden dieren, op kleur gesorteerd. Met Carles *Rupsje Nooitgenoeg* (1969) leren peuters ook tellen. Dat kunnen ze ook actief doen met *Leer tellen met kleurtjes* (Sirett, 2010). Daarin krijgen ze opdrachtjes zoals: "zeven vlinders vliegen in de lucht – kun jij een vlinder nadoen? Fladder eens zeven keer met je vleugels". In *Tel je mee? Voertuigen* (Priddy, 2017) kunnen kleuters allerlei kleurrijke voertuigen zoeken en tellen. Van Lisa Bullard verscheen een hele reeks boekjes over voedsel per kleur: *Lekkere kleuren: smullen met kleuren* (2010). *Colorama* (Crushiform, 2017) leert iets oudere kinderen meer dan 130 kleuren kennen en hun vaak bijzondere namen als 'albastwit', 'ambergeel', 'mummiebruin' of 'Ferrarirood'.

Veel informatieve boeken bevatten flapjes, andere beweegbare elementen of zoekopdrachten. Flapjes en strookjes om weg te schuiven prikkelen de nieuwsgierigheid van kinderen. Typisch is de titel van de reeks *Schuif en ontdek*, waarin ook een deeltje over kleuren verscheen (Anoniem, 2008). In *Rosalie. Kleuren* (Minne & Candaele, 2014) moet je op de linkerpagina telkens de kleur invullen van een van Rosalies kledingstukken, bijvoorbeeld 'De slip van Rosalie is ...'. Het antwoord vind je achter een flapje op de rechterpagina, met eerst primaire kleuren, waarna bijvoorbeeld geel en rood in elkaar schuiven naar oranje. Op het einde springt Rosalie in de modder en wordt alles zwart. Het *Kleuren: flapjesboek* (Brooks, 2014) bevat naast talrijke flapjes ook zoekopdrachten als 'Welk gestreept dier zit er in de groene wagon?' Zoeken kan ook in *Speuren naar kleuren* (Hvass & Hannibal, 2016), geprikkeld door vragen als 'Hoeveel groene papegaai-

en tel je?’ of ‘Zie je meer blauwe hyacinten of libellen?’ In *Dieren: kleuren* (Stanza & Sliacka, 2016) zitten dieren verstopt in hun omgeving: de ijsbeer in de sneeuw, de kat in het donker.

Origineel is ook *De kleurentrein* (Kelly & Luiz, 2009). Op elke dubbele pagina kun je aan een lintje een treintje in telkens een andere kleur tussen blauwe, paarse, groene ...voorwerpen laten rijden. Voor nog meer verrassingen zorgt *Kleuren* (Tullet, 2015). Hierin kan het kind interactief aan de slag. De illustraties bestaan uit klodders verf op een witte achtergrond. Op elke dubbele pagina krijg je een opdracht zoals ‘Neem met je vinger een beetje blauw ...en aai het gele bolletje.’ Op de volgende pagina zie je het resultaat.

In een paar boeken wordt over kleuren gediscussieerd, een aanzet tot academisch denken voor kleuters? In *Roze* (Rempt & van der Meulen, 2012) vindt zus roze het allermooist, wat haar broer dan weer stom vindt, want roze is volgens hem geen echte kleur omdat die niet in de regenboog steekt. Zo geven ze nog meer spitsvondige argumenten. In *Blauw is saai* uit de populaire reeks *Vos en Haas* (Vanden Heede & Tjong Khing, 2008) discussiëren de twee hoofdpersonages over kleuren en hun associaties.

Heel bijzonder is *Het zwarte kleurenboek* (Cottin & Faria, 2015). De blinde Thomas vertelt over zijn liefde voor kleuren die hij kan horen, proeven, ruiken en voelen: droge bladeren kraken zo bruin en geel voelt zacht als dons. De illustraties – allemaal zwart – zijn in reliëf gezet. De tekst is in braille weergegeven, met achteraan het braillealfabet.

Emotie

In het spoor van Matisse drukken voor de meeste illustratoren voor kinderen kleuren emoties uit. De volgende uitspraak van de Vlaamse illustratrice Goele Dewanckel is typerend: “Rood is vurig, warm, lief. Rood is eigenlijk alles. Het is een heel duidelijke kleur, zeer duidelijk in haar variatie ook. Je kunt daar absoluut tegengestelde dingen mee vertellen, rood staat evenzeer voor vernietiging als voor bescherming.” (Vermeulen, 2006, 110) Dewanckel behoort tot een nieuwe generatie illustratoren die heel bewust met kleuren werken en daarbij af willen van de vrolijke, zachte kleuren die in vroegere kinderboeken domineerden. Illustratief voor deze evolutie is het volgende citaat van Erika Cotteleer: “Kinderen hebben ook andere emoties dan de zoeterige in zich. Ik vind er evenveel harde en schrijnende.” Marita Vermeulen wijst erop dat Cotteleer telkens weer kiest “voor een kleurenpalet dat niet meteen typerend is voor het doorsneekinderboek. In

De lange gele vlechten zijn dat gifgroen en zwart, in *De step van Lex* overheersen kille grijsblauwe tinten.” (Vermeulen, 2006, 96-97)

Toch worden in de praktijk in prentenboeken voor jonge kinderen gevoelens het vaakst verbonden met primaire kleuren. In *De koningin van de kleuren* (Bauer, 1998), nodigt de koningin haar onderdanen (de primaire kleuren) uit. Rood is wild en wordt een paard. Geel is vrolijk en warm, maar kan ook fel en gemeen zijn. Als ze een conflict krijgen, verworden ze tot grijs, waarop de koningin kleurrijke tranen huilt, die overgaan in een vrolijk spel van vormen en tinten. *Zoveel dagen, zoveel kleuren, zoveel buien en humeuren* (Dr. Seuss & Johnson, 1998) verbindt al in de titel expliciet kleuren en gevoelens. Rood wordt verbonden met vrolijkheid, bruin met futloos zijn en “op groene dagen zwem ik in de oceaan. Ik ben een koude vis, kalm, zwijgzaam en voldaan”. Vissen spelen de hoofdrol in *Vrolijk* van Mies van Hout (2011), waarin heel wisselende gevoelens verbeeld worden met behulp van kleuren en vissen. ‘Verward’ staat op een rode fond met donkere krabbels. Daartegenover zwemt een vis vol krabbels op een zwarte achtergrond.

Misschien wel het populairste dier om wisselende gevoelens uit te drukken is de kameleon. In *De kakelbonte kameleon* van Eric Carle (2006) verandert het dier niet enkel van kleur met de achtergrond maar ook met zijn wisselende emoties: grijs als hij verdrietig is, groen als hij zich vrolijk voelt ... In *Ik hou van jou* (Yonezu, 2011) vindt Carlo (!) de kameleon zijn vriendinnetje pas wanneer hij zegt dat hij van haar houdt. Dan moet ze blozen, waardoor ze opvalt in het landschap.

In *De kleur van emoties* (Llenas, 2012), heruitgegeven als *Het kleurenmonster* in 2017) is het een monster dat emoties veruitwendigt: rood staat er voor woede, geel voor vreugde, blauw voor verdriet, zwart voor angst en groen voor kalmte.

Bollie Beer krijgt de zon in zijn buik (Van Hoppe & de Swart, 1999) combineert gevoelens met kleuren en muziek. Het boek en de bijhorende cd zijn gebaseerd op kleurenmeditatie en klanktherapie. Interessant voor een talenopleiding is de reeks *Nik-Nak* (Sterkens & Shutterstock, 2016), waarvan elk deeltje in de titel een gevoel en een kleur bevat: De vrolijkste kleur is geel, De warmste kleur is rood enzovoort. De boekjes bestaan in diverse, tweetalige uitgaven, waaronder Nederlands-Turks en Nederlands-Arabisch.

Levenslessen

Van ouds hebben veel kinderboeken een opvoedende functie. Dat is voor boeken over kleuren niet anders. Het vaakst worden kleuren gekoppeld aan bood-

schappen over vriendschap, gelijkwaardigheid en respect voor anders zijn in een 'gekleurde' samenleving.

Eefje Donkerblauw (De Kockere & Baten, 1992) is een klassieker geworden. In 2008 haalde het de Top 10 van 'Het mooiste kinderboek aller tijden' van de Vlaamse Stichting Lezen. Koningin Donkerblauw, die gek is op blauw, wordt verliefd op koning Goudgeel. Hun kinderen worden groen, maar één prinsesje is blauw. Die trouwt met prins Avondrood. Hun kinderen worden paars en eentje rood en zo gaat het door tot er een regenboog van kinderen is. De jonge kijkers en luisteraars leren niet alleen over kleuren (mengen) maar ook over liefde en verdraagzaamheid. De boodschap sluit aan bij die van *Blauwtje en Geeltje* van Leo Lionni. Dezelfde kleuren, maar een alternatieve boodschap steekt in *Kamil, de groene kameleon* (Steggink, 2010). Papa kameleon is blauw en komt uit een stoere, blauwe wereld. Mama is geel en komt uit een lichte, nette omgeving. Ze krijgen een groene baby, maar dan gaat het mis omdat ze elk hun blauwe en gele dingen willen blijven doen. Ze scheiden en gaan terug naar hun eigen werelden. Baby kameleon gaat bij zijn moeder wonen maar raakt ontredderd. Dan krijgt hij van een grote, groene kameleon de wijze boodschap dat hij zich overal thuis kan voelen door zich met groene spullen te omringen.

Alle kleuren van de regenboog (Fabreze, 2008) laat zien hoe kinderen uit alle delen van de wereld van elkaar verschillen en op elkaar lijken. Net als bij de kleuren van de regenboog hebben ze allemaal iets eigens en vormen ze samen een kleurrijk geheel. *Heeft Vriendschap een kleur?* (Scheffler, 2005) maakt de boodschap concreet en vertelt over een dag in de multiculturele kleuterklas van Mark. In de klas, maar ook bij een vriendinnetje thuis ontdekt Mark dat kinderen niet alleen uiterlijk verschillen, maar bijvoorbeeld ook door hun geloof. Ook *Elmer* (McKee, 1989), een van de bekendste kinderboekenpersonages, brengt kinderen een boodschap rond diversiteit. Anders dan de grijze olifanten lijkt Elmer op een bonte lappendeken. Als hij op een dag liever grijs wil zijn zoals alle anderen, wordt duidelijk dat net hij het leven kleur geeft. Elk boek uit de reeks over Elmer bevat een levensles. In *Elmer en de regenboog* (2007) bijvoorbeeld schenkt Elmer zijn kleuren aan de verbleekte regenboog. Hij aarzelt geen seconde om dat te doen en net daardoor behoudt hij ook zijn kleuren, want "sommige dingen kun je steeds opnieuw weggeven zonder dat je ze zelf kwijtraakt. Dingen als geluk of liefde of ...mijn kleuren." In *Kraai* (Timmers, 2009) wordt Kraai aanvankelijk door de andere vogels buitengesloten. Omdat hij zwart is denken de anderen dat hij wel gemeen moet zijn. Hij schildert dan maar zijn veren, maar of dat de oplossing is?

Fantasie

Goede prentenboeken prikkelen de verbeeldingskracht van kinderen door de bijzondere wisselwerking van tekst en beeld. De illustraties beelden dan niet zomaar uit wat er staat, maar vullen aan, geven eigenzinnige interpretaties of vertellen een eigen verhaal. Soms ook bevatten ze op zichzelf een pleidooi voor creativiteit en kunst. En net daarin spelen kleuren een rol.

Monsterboek (Hoogstad, 2014) is een woordeloos prentenboek waarin veel te ontdekken valt. Een meisje brengt er kleur in een saaie stad. Uit haar kleurkrijtjes tovert ze dinosaurussen en monsters die tot leven komen en de stad overspoelen. Een vergelijkbare metamorfose vindt plaats in *De stad zonder kleur* (Schneider, 2015). Jasper begint er zijn grauwe stad te schilderen in alle kleuren van de regenboog. Hij wordt echter teruggefloten door een agent: "Grijs is wat we gewend zijn, dus grijs is wat we willen in onze stad." Zoals zoveel kinderboekhelden blijft hij een kleine rebel en hangt hij kleurrijke slingers op, maar ook die moet hij opruimen. Maar dan vindt hij een bondgenoot in een buurmeisje en samen delen ze kleurrijke bloemen uit, een initiatief dat al snel navolging vindt.

Misschien (Van Genechten, 2014) gaat nog een stap verder. Het boek is een uitnodiging om een nieuwe wereld te scheppen met drie vormen (cirkel, vierkant, driehoek) en vier kleuren (rood, geel, blauw en zwart). Het gaat niet enkel in op de vraag hoe alles begon, maar ook hoe het verder kan als alles stuk gaat: "Misschien worden alle dingen, alle planten, alle dieren, alle mensen als ze stuk gaan gewoon stukjes die weer cirkels, driehoeken en vierkanten worden die dan puur kleur worden."

In *De kleur van de lucht* (Reynolds, 2013) wordt het kind als kunstenaar opgevoerd. Marisol is dol op tekenen en heeft haar eigen museum. Op een dag stelt ze aan de juf voor om de muur van de bibliotheek te schilderen. Zij zal zorgen voor de lucht, maar dan merkt ze dat ze geen blauwe verf heeft. Op weg naar huis kijkt ze goed naar de lucht en merkt dat die de hele tijd van kleur verandert. De volgende dag schildert ze een lucht vol kleuren. Op die manier is het boek een ode aan de fantasie en de creativiteit die los komt van stereotypen.

Nog rebelser is de internationale bestseller *De krijtjes staken* (Daywalt & Jeffers, 2005), die maandenlang op nummer 1 stond van de *New York Times*-bestsellerlijst. Als Teun een mooie tekening wil maken, vindt hij in zijn tas enkel een stapel brieven van zijn krijtjes, die besloten hebben te staken. Het rode krijtje is overspannen omdat hij zelfs in de kerstvakantie moet doorwerken, het paarse krijtje kan er niet tegen dat hij altijd buiten de lijntjes kleurt en het beige krijtje is het beu dat hij eeuwig tweede keus is. Het huidskleurkrijtje durft zelfs niet

uit zijn doosje te komen omdat hij helemaal bloot is en zo gaat het maar door. Uiteindelijk probeert Teun zijn krijtjes weer gelukkig te maken met een prachtige tekening in een onconventioneel kleurgebruik. Bij het boek krijg je een pak kleurkrijtjes zodat je meteen zelf aan de slag kunt. Op het boek verschenen twee vervolgdelen: *De groeten van de krijtjes* (2016) en *Kleuren met de krijtjes* (2017).

Humor en spanning

Humor en spanning heten in *Leesbeesten en boekenfeesten* (Van Coillie, 2007) de grote verleiders in kinderboeken. In kinderboeken over kleuren is de ontspannende functie echter zelden de belangrijkste. Meestal spelen humor en/of spanning een ondersteunende rol, zoals in het hierboven vermelde, fantasierijke *De krijtjes staken*.

Spanning is cruciaal in het boek over kleuren met de langste titel: *Over de blauwe gele rode oranje roze paarse groene bruine grijze appelblauwzeegroene witte en zwarte wolf* (Meneer Zee & Vancoillie, 2008). De gekleurde wolven verstoppen zich op elke bladzijde tussen dingen in hun eigen kleur. Op bezoek bij de witte wolf lukt dat niet en die stelt voor dat ze zich dan maar verstoppen in zijn buik, wat bij de kleine luisteraars beslist voor spanning zorgt. En dan is er nog de zwarte wolf ...

Een voorbeeld van een humoristische benadering van kleuren voor kinderen biedt *Zijn citroenen blauw* uit de reeks *Mijn eerste Winklerprins* (Anoniem, 2005). Telkens weer krijg je een nieuwe vraag opgedist, bijvoorbeeld: 'Zijn tomaten paars?' Je hoort de kleuters al telkens 'Nee!' roepen, een voorbeeld van humor op basis van superioriteit. Op de volgende, doorzichtige pagina staat het ding waar het over gaat in de juiste kleur gefotografeerd.

Eindigen in schoonheid. De esthetische functie

Omdat prentenboeken tekst en beeld op een bijzondere manier integreren, hebben ze ook altijd een esthetische functie: ze komen tegemoet aan een behoefte aan schoonheid, aan het genieten van het mooie op zichzelf.

Meneer René (Timmers, 2010) verduidelijkt voor jong en oud dat kunst niet gaat om bezit of om wat praktisch bruikbaar is zoals eten of een auto maar om 'onbetaalbare' dingen als liefde en kleuren. Meneer René ontdekt dat kunst er is om de kunst. Het boek opent met een afbeelding van René Magrittes beroemde

appel. Hoofdpersonage is de hond René die elke dag zonder succes probeert zijn schilderijen op de markt te verkopen. Op een dag komt er een man (die verdacht veel lijkt op Magritte) langs die ervoor zorgt dat alles wat René schildert echt wordt, zodat hij alles kan krijgen wat hij wil. Als Roosje een schilderij van hem wil, kan hij dat echter niet meer maken. Uiteindelijk vindt hij een oplossing en maakt hij zijn mooiste schilderij, uit liefde voor Roosje.

Over kunst, maar ook over sterven en verder leven gaat *Fijn konijn* (Empson, 2016). Op de eerste illustraties is een zwart konijn te zien tegen een witte achtergrond met groen gras. De tekst vertelt dat konijn het fijn vindt om "konijnige" dingen te doen als huppen, zijn oren wassen, gaten graven, en slapen. Maar hij vindt het ook fijn om "onkonijnige" dingen te doen zoals muziek maken en schilderen. Daarbij spatten op de dubbele pagina kleuren open. Konijn vult het bos met kleur en muziek. Maar op een dag is Konijn weg, het bos wordt "stil en grijs" en het enige wat hij achterlaat is "een diep zwart gat". Alhoewel ...In dat zwarte gat liet Konijn nog iets achter: "van alles om kleur en muziek te maken". Kleuren en zwarte gaten, zo zijn we weer bij het onderzoek van Dany Jaspers beland. En is de onderzoeker niet als Konijn? Doet ook hij niet dolgraag 'onkonijnige dingen'? En laat ook hij niet altijd wat achter voor andere onderzoekers om op verder te werken?

Referenties

- 1982-2018. *Lexicon van de jeugdliteratuur*. Martinus Nijhoff-Garant.
- Akveld, Joukje. 2010. *Tekenaars. Kinderboekenillustratoren geportretteerd*. Hoogland & Van Klaveren.
- Anoniem. 2005. *Zijn citroenen blauw*. Het Spectrum.
- Anoniem. 2008. *Kleuren*. Van Holkema & Warendorf.
- Bauer, Jutta. 1998. *De koning van de kleuren*. Querido.
- de Bockere, Geert & Leiev Baten. 1992/2014. *Eeffje Donkerblauw*. De Eenhoorn.
- de Bodt, Saskia. 2014. *De verbeelders. Nederlandse boekillustratie in de twintigste eeuw*. Vantilt.
- Brooks, Felicity. 2014. *Kleuren: flapjesboek*. Usborne.
- Bruna, Dick. 1993. *Nijntje speelt met kleuren*. Unieboek/Het Spectrum.
- Bruna, Dick. 2016. *Nijntje de kunstenaar*. Unieboek/Het Spectrum.
- Bullard, Lisa. 2010. *Lekkere kleuren: smullen met kleuren*. Corona.
- Carle, Eric. 1969. *Rupsje Nooitgenoeg*. Gottmer.
- Carle, Eric. 1984. *Beertje bruin, wat zie jij daar?* Gottmer.

- Carle, Eric. 1998. *Hallo, Rode Vos*. Gottmer.
- Carle, Eric. 2006. *De kakelbonte kameleon*. Gottmer.
- Carle, Eric. 2012. *Het blauwe paard*. Gottmer.
- van Coillie, Jan. 2007. *Leesbeesten en boekenfeesten. Hoe werken (met) kinder- en jeugdboeken*. Davidsfonds.
- Cottin, Merena & Rosana Faria. 2015. *Het zwarte kleurenboek*. Ludion.
- Crushiform. 2017. *Colorama*. Lannoo.
- Daywalt, Drew & Oliver Jeffers. 2005. *De krijtjes staken*. De Fontein.
- Daywalt, Drew & Oliver Jeffers. 2016. *De groen van de krijtjes*. De Fontein.
- Daywalt, Drew & Oliver Jeffers. 2017. *Kleuren met de krijtjes*. De Fontein.
- Dr. Seus & Steve Johnson. 1998. *Zoveel dagen, zoveel kleuren, zoveel buiten en humeuren*. Gottmer.
- Empson, Jo. 2016. *Fijn konijn*. Lemniscaat.
- Fabreye, Marthe. 2008. *Alle kleuren van de regenboog*. Veldboeket Lektuur Uitgeverij.
- Félix, Lucie. 2016. *Ik speel met vormen*. Davidsfonds/Infodok.
- van Genechten, Guido. 2014. *Misschien*. Clavis.
- Goneri, Anita. 2017. *Dieren op kleur*. Gottmer.
- vande Heede, Sylvia & Thé Tjong Khing. 2008. *Blauw is saai*. Lannoo.
- van Heek, Wouter. 2011. *Keepvogel en kijkvogel. In het spoor van Mondriaan*. Leopold.
- Hoogstadt, Alice. 2014. *Monsterboek*. Lemniscaat.
- van Hoppe, Patty & Jos de Swart. 1999. *Bollie Beer krijgt de zon in zijn buik*. Akasha.
- van Hout, Mies. 2011. *Vrolijk*. Lemniscaat.
- Hvass & Hannibal. 2016. *Speuren naar kleuren*. Oogappel.
- Lionni, Leo. 1963. *Swimmy*. Random House.
- Lionni, Leo. 1970/2014. *Blauwtje en Geeltje*. Ankh-Hemes.
- Lionni, Leo. 1974. *De muis met de groene staart*. Deltos Elsevier.
- Lionni, Leo. 1975. *Een kleur van zichzelf*. Deltos Elsevier.
- Llenas, Anna. 2012. *De kleur van emoties*. De Vier Windstreken.
- Llenas, Anna. 2017. *Het kleurenmonster*. De Vier Windstreken.
- Martin, Kelly & Fernando Luiz. 2009. *De kleurentrein*. Oogappel.
- McKee, David. 1989. *Elmer*. Van Goor.
- McKee, David. 2017. *Elmer en de regenboog*. Van Goor.
- Meneer Zee & Gitte Vancoillie. 2008. *Over de blauwe gele rode oranje roze paarse groene bruine grijze appelblauwzeegroene witte en zwarte wolf*. Abimo.
- Minne, Brigitte & An Candaele. 2014. *Rosalie. Kleuren*. De Eenhoorn.

- Minne, Brigitte & Carl Cneut. 2001. *Roodgeelzwartwit*. De Eenhoorn.
- Priddy, Roger. 2017. *Tel je mee? Voertuigen*. Van Goor.
- Rempt, Fiona & Tseard van der Meulen. 2012. *Roze*. Pimento.
- Reynolds, Peter H. 2013. *De kleur van de lucht*. Lemniscaat.
- Scheffler, Ursel & Jan Lieffering. 2005. *Heeft vriendschap een kleur?* De Vries Brouwer.
- Schneider, Anne. 2015. *De stad zonder kleur*. Clavis.
- Sirett, David. 2010. *Leer tellen met kleurtjes*. Unieboek.
- Stanza, Sylvie & Edit Sliacke. 2016. *Kiekeboe. Dieren: kleuren*. Leopold.
- Steggink, Daniëlle. 2010. *Kamil, de groene kameleon*. Niño.
- Sterkens, Christine & Shutterstock. 2016. *De vrolijkste kleur is geel, De warmste kleur is rood*. Vzw Herkes.
- Timmers, Leo. 2009. *Kraai*. Clavis.
- Timmers, Leo. 2010. *Meneer René*. Querido.
- Tullet, Hervé. 2015. *Kleuren*. Oogappel.
- Vermeulen, Marita. 2006. *Buiten de lijntjes gekleurd. Uitgelezen Vlaamse illustratoren in de kijker*. Tiel: Lannoo.
- Remmerts de Vries, Daan. 2017. *Meneer Kandinsky was een schilder*. Leopold.
- Yonezu, Yusuke. 2011. *Ik hou van jou*. De Vier Windstreken.